

BURGAZ KAZILARI 2004 YILI ÇALIŞMALARI

Prof.Dr. Numan Tuna*

1993 yılından beri yürütülmekte olan Burgaz örenyerindeki kazı çalışmaları 2004 yılı kampanyası Prof.Dr. Numan Tuna başkanlığındaki bilim heyeti tarafından 25 Temmuz – 18 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Burgaz kazıları 2004 yılı kampanyası için gerekli mali kaynak ODTÜ TAÇDAM ve BAP Projesi kapsamında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörlüğü ile T.C. Kültür Bakanlığı, DÖSİM tarafından karşılanmıştır.

2004 yılı kazı çalışmalarında Prof.Dr. Numan Tuna başkanlığındaki bilim heyetine T.C. Kültür Bakanlığı adına yetkili uzman olarak Samsun Müze Müdürlüğü'nden Arkeolog Uğur Terzioğlu, ODTÜ TAÇDAM'dan Araş.Gör. Nadire Atıcı, Araş.Gör. İlham Sakarya, ODTÜ Yerleşim Arkeolojisi Programı'ndan Araş.Gör. Elif Koparal, Araş.Gör. Volkan Demirciler, Seda Uçan (arkeolog), Canan Canbek (arkeolog), Burak Belge (şehir plancısı), Zeynep Çiğdem Uysal (mimar), Rukiye Eryaşar (restoratör), Derya Şan (konservatör), Bengü Aykaç (konservatör) ile ODTÜ Yerleşim Arkeolojisi Programı'ndan Üveys Ekşi, Emine Sökmen, Tarih Bölümü'nden Meriç Türker Öztürk; Trakya, İstanbul ve Mimar Sinan üniversiteleri arkeoloji bölümleri öğrencilerinden Müjde İskeçe, Dilara Çiçek, Memetcan Biber, Ceren Çilingir katılmışlardır. Arkeo-jeofizik çalışmaları Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Doç.Dr. Mahmut Drahor yönetiminde Araş.Gör. Meriç A. Berge ve yüksek lisans öğrencisi Özgür Kurtulmuş tarafından gerçekleştirilmiştir. Kazı çalışmaları değişen sürelerde ortalama 20 işçi ile yürütülmüştür.

2004 yılı kazı çalışmaları, Burgaz yerleşiminin konut ve sokak dokularının ve katmanlaşmasının daha net anlaşılmasına yönelik olarak üç sektörde yaklaşık 450 m²lik bir alanda yürütülmüştür (Bk: Harita1). Özellikle Klasik Çağ yerleşim katı hakkındaki bilgilerimizi genişletmek için aşağıda belirtilen alanlarda kazılar yapılmıştır:

*Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yerleşim Arkeolojisi Ana Bilim Dalı
TAÇDAM 06531 Ankara

i) SE sektöründe 2003 yılı kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan doğu-batı doğrultulu caddenin güneyinde bulunan konutların ve 1998 yılı çalışmalarında görülen ve bu caddeye açılan sokağın devamının anlaşılmasına yönelik olarak, 5.4.A, 5.4.B, 6.4.A, 6.4.B, 5.5.C, 5.5.D, 6.5.C, 6.5.D, 7.4.A, 6.3.B ve 6.3.D plankarelerinde;

ii) Akropol alandaki yerleşim evrelerini anlamak amacı ile, 13.16.B, 13.16.A, 13.17.C, 19.9.A, 19.9.B, 14.12.B, 14.12.C, 15.12.A, 8.19.B, 8.19.A, 8.20.C ve 8.20.D plankarelerinde;

iii) Bir diğer çalışma alanı olan NE sektöründe ise, sektörün kuzeydoğusundaki yapıların ortaya çıkarılması ve daha önceki yıllarda ortaya çıkarılan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu caddenin doğusundaki yapılanmayı anlamak amacıyla 6.8.A, 6.7.D, 6.7.A, 6.5.C, 6.5.D plankarelerinde çalışılmıştır.

NE Sektörü Çalışmaları:

Daha önceki yıllarda açılan 5.8.B ve 5.7.C açmalarında bir kısmı ortaya çıkarılan NE sektörünün kuzeydoğusunda yer alan evin iç mekanlarının anlaşılmasına yönelik olarak 6.8.A, 6.7.D ve 6.7.A açmalarında çalışılmıştır.

NE.6.8.A Açması: Çalışmalarda 5. seviye ile beraber daha önce 5.7.C açmasında görülen kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D245 duvarının devamına ulaşılmıştır (Resim 1). Açmanın doğu tarafında ise bu duvara paralel olarak uzanan tek sıra bir duvar ortaya çıkarıldı (D256). 220cm olarak uzanan ve düzgün bir şekilde kesilen bu duvarın muhtemelen bir seki olduğu düşünüldü. Daha sonra bu seki duvarı kenarında yapılan çalışmalarda bu duvarın doğu yüzüne ait taşlar ortaya çıkarılmış, böylece duvarın genişliğinin 50cm olduğu saptanmıştır (Resim 2). Buna göre D256 duvarının ilk başta 50 cm'lik bir iç mekan duvarı olarak inşaa edildikten sonra İ.Ö. 4.yy başında doğu tarafının iptal edilerek tabanla (F04-13) örtülüp bir seki duvarı şeklinde kullanım gördüğü ve bu kullanımın İ.Ö. 4. yy boyunca devam ettiği anlaşılmıştır.

D245 ile D256 duvarları arasında, duvar dolgularını anlamak amacı ile yürütülen çalışmalarda iki duvarın da İ.Ö. 5. yy başlarında fakat farklı teknikte inşaa edildikleri görülmüştür. D245 duvarının horosanlı bir dolguya oturduğu gözlenirken, D256 duvarının oturacağı zemin için önce deniz kumu ve çakıl döşenmiş, onun üzerine çok sert bir horosan dolgu yapılmış ve duvar bu sert dolguya oturtulmuştur.

NE.6.7.D AÇMASI: Bu açmada yürütülen çalışmalarda açmanın güneybatı köşesinde, daha önce 5.7.C açmasında ortaya çıkan D247 duvarının devamı güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu olarak görülmüştür. Yine güneybatı tarafta bu duvara dik gelip kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu devam eden küçük taşlardan örülmüş bir başka iç mekan duvarı (D258) ortaya çıkarılmıştır (Resim 3). 50 cm genişliğinde olan bu duvar kuzeydoğuya doğru 256 cm devam ettikten sonra düzgün bir şekilde kesintiye uğramaktadır. Açmanın kuzeydoğusunda D247 duvarına paralel uzanan, 6.8.A açmasında da devamı görülen D259 duvarına ulaşılmış ve duvarın yer yer kesintiye uğradığı saptanmıştır. Duvarın kesintiye uğrayan bölümleri mekanlar arasında geçişi sağlamak amacı ile yapılmış olmalıdır. D258 duvarının kesintiye uğradığı yer ile D259 duvarı arasındaki 80cm'lik açıklık ise giriş olarak bırakılmış olmalıdır.

Açmanın kuzeybatı tarafında D258, D259 ve D247 duvarları arasında kalan küçük mekanda yürütülen çalışmalarda kuzeybatı köşede D245 duvarının devamı ortaya çıkarılmış bu dört duvarın sınırladığı alanda İ.Ö.4 yy sonuna ait killi-çakıllı az horosanlı bir tabana (F04-09) ulaşılmıştır.

Açmanın ortasından doğusuna kadar olan alanda D247, D258 ve D259 duvarları arasında kalan mekanda yapılan çalışmalarda ise F04-09 tabanı ile aynı özellikteki F04-10 tabanı ortaya çıkarılmıştır; bu alanın bir ön oda olduğu anlaşılmıştır.

D259 duvarının kesintiye uğradığı bölümlerde yapılan çalışmalarda ise, taban altından duvar taşlarının devamına ulaşılmış, böylece duvarın İ.Ö. 4. yy sonunda bazı kısımlarının iptal edilip mekanlar arasında geçişler sağlandığı anlaşılmıştır. Duvarın yüksek kalan kısımları ise muhtemelen paye olarak kullanılmıştır.

NE.6.7.A AÇMASI: Bu açmada yürütülen çalışmalarda, 4. seviyede, açmanın güneyinde, daha önce 6.6.D ve 5.5. açmalarında da görülen Hellenistik döneme tarihlenen D114 ve D115 duvarlarına ait taşlara ulaşılmıştır (Resim 4). Açmanın kuzeyinde 6.7.D açmasından uzanan D247 duvarının devamı ortaya çıkarken, açmanın güneybatısında D72 parsel duvarının devamı D115 Hellenistik duvarına yaslanır bir şekilde görülmüştür. D247, D72 ve D115 duvarları arasında kalan mekanda

yürütülen çalışmalarda D72 ve D247 duvarlarına yaslanan horosanlı-çakıllı bir taban (F04-11) ortaya çıkarılmıştır. Taban D115 duvarına yakın kesimde iyi korunmadığı gözlenmiştir; bu taban üzerinden, özellikle kuzeybatı bölümde yoğun pişirme kabı parçalarına rastlanmıştır.

Sonuç olarak; 6.8.A, 6.7.D ve 6.7.A açmalarında yürütülen çalışmalarda aynı plana sahip üç ayrı mekan ortaya çıkarılmıştır (Resim 5). Daha önceki yıllarda açılan 5.8.B açmasında görülen kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D136 duvarının parsel duvarı olduğu, 5.7.C açmasında ortaya çıkan D245 duvarının ise bir iç mekan duvarı olduğu düşünülmüştü. Fakat D245, D136 ve D246 duvarları ile sınırlanan mekandan 2004 yılı kazı sezonunda ortaya çıkarılan mekanların hiçbirine bir geçiş bulunamadığı için D245 duvarının iki yapıyı ayıran bir parsel duvarı olduğu düşünülmektedir. Buna göre, 2004 yılında ortaya çıkan 3 mekanın aynı plana sahip farklı yapılar olduğu saptanmıştır. Bu üç yapı da büyük bir ön mekan ve bu mekandan bir girişi bulunan küçük bir arka odadan oluşmaktadırlar. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu bu yapılara girişler muhtemelen cadde yönünden olmalıdır.

Bu yapılardan ilki 6.8.A açmasında görülmektedir. Bu yapının arka odası D245-D257-D256 ve D259 duvarları ile sınırlanmaktadır. Genişliği 160cm olan mekanın uzunluğu yaklaşık 335cm'dir. Arka odadan ön mekana geçiş D256 ile D259 duvarları arasında kalan 85 cm'lik girişten sağlanmaktadır.

6.7.D açmasında görülen aynı plana sahip ikinci yapının arka odası D245-D247-D258 ve D259 duvarları ile sınırlanmış olup, genişliği 160cm ve uzunluğu ise 336cm'dir. Ön mekana geçiş ise D258 ile D259 duvarları arasındaki 82 cm'lik girişle sağlanmaktadır. D258-D247-D259 ve muhtemelen D115 duvarları ile sınırlanan ön mekanın genişliği yaklaşık 344cm, uzunluğu ise yaklaşık 455 cm'dir. Giriş muhtemelen D115 duvarının üzerinden caddenin bulunduğu yöndendir. 6.8.A ve 6.7.D açmalarındaki bu iki yapının arasında erken dönemde bir bağlantı yokken, geç dönemde D259 duvarının bir kısmı iptal edilerek bir geçiş sağlanmıştır.

NE.6.5.D AÇMASI : Ne sektöründe daha önceki yıllarda açılan 5.5.C ve 6.6.D açmalarında ortaya çıkarılan KD-GB doğrultulu caddenin doğusundaki yapılaşmayı anlamak amacıyla bu açmada çalışmalar başlatılmıştır. Çalışmaların 5. seviyesinde

açmanın güneydoğusunda GD-KB doğrultulu bir duvar (D269) ortaya çıkarılmıştır. Bu duvar kuzeybatıya fazla devam etmeden kesilmektedir. Bu duvara dik gelen ve KD-GB doğrultulu uzanan küçük taşlardan örölmüş 50cm genişliğinde bir başka duvar (D270) görölmüş, duvarın kuzeydoğuya 80cm devam ettikten sonra düzgün bir şekilde kesintiye uğradığı ve 130cm'lik bir boşluktan sonra KD'ya doğru tekrar devam ettiği saptanmıştır (Resim 6). Bu kesinti bir giriş olmalıdır. D269 ve D270 duvarlarının birleşip köşe yaptığı alanın doğu tarafında iki duvarada yaslanan yarım yuvarlak, tabanı küçük taş parçalarıyla örtölmüş muhtemelen bir işlikle ilişkili bir ocak ortaya çıkarılmıştır (Resim 7); bu ocak çevresinden bronz parçacıkları ele geçmiştir.

D269-D270 ve D271 duvarı arasında kalan alanda yürütölen çalışmalarda İ.Ö.4.yy. sonu horasanlı bir tabana (F04-17) ulaşılmıştır. D270 duvarından sağlanan geçişin doğusunda işlik etrafında yapılan çalışmalarda küllü ve muhtemelen ateşe maruz kaldığı için kızıllaşan toprağa rastlanırken işliğin hemen doğusunda in-situ bir halde tam bir cup-kantharos ele geçmiştir (Resim 8). İ.Ö.4.yy. üçüncü çeyreğine tarihlenen bu kantharos ile işliğin bu tarihlerde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

D269 duvarının güneyinde yürütölen çalışmalarda çok net korunmuş horasanlı-killi İ.Ö.4.yy.ortası bir taban (F04-18) saptanmış, güneydoğu uçta D169 duvarının hemen yanında aynı doğrultuda F04-18 tabanı altına devam eden bir başka duvara ait birkaç taş görölmüştür (D275). Bu taşlar doğrultusunda yürütölen çalışmalarda bu duvara ait euthytheria blokları ortaya çıkarılmıştır. Muhtemelen bir parsel duvarı olan bu duvara yaslanan İ.Ö.4.yy. başı horasanlı bir taban (F04-19) görölmüştür (Resim 9). Duvar muhtemelen İ.Ö.4.yy. başından sonra iptal edilip üst taşları kaldırıldıktan sonra 4.yy. ortasında eutynteria bloklarının üzeri tabanla örtölmüştür.

NE.6.5.C AÇMASI : NE.6.5.C açmasındaki çalışmalar, NE.6.5.D açması ile aynı amaç doğrultusunda yürütölmüştür. Açmanın kuzeybatı köşesinde daha önce 6.5.D açmasında görölen D270 duvarının devamı ortaya çıkarken, yine 6.5.D açmasında görölen ve D270 duvarını dik kesip bir köşe oluşturan D271 duvarına ait taşlar gözlenmiş, bu alandaki tahribattan dolayı bu köşe belirgin olarak görölememiştir (Resim 10). Ayrıca açmanın güneydoğusunda güney kesitten çıkıp KD-GB doğrultulu uzanan bir başka duvar parçası ortaya çıkarılmıştır. Açmanın güneybatısından kuzeydoğusuna uzanan modern kanalizasyon sistemine ait borunun dolguları tahrip

ettiği gözlenmiştir. Borunun doğusunda kalan alanda yürütülen kazı çalışmalarında D274 duvarının dibine devam eden alanda yoğun seramikli bir dolgu kaldırılmaya başlanmış ve bu dolgu içinde bronz cürufları ve yoğun kemik parçaları ele geçmiştir.

SE Sektörü Çalışmaları:

SE.5.4.A AÇMASI: 2003 yılı çalışmalarının devamı olarak SE.5.4.A açmasındaki çalışmaların 6. seviyesinden itibaren açmanın kuzeyinden ilerleyen D229 duvarının tümü ortaya çıkarılmış ve duvarın doğusunda, açmanın kuzeyinde bulunan taş döşeme ile karşılaşmıştır (Resim 11). Döşeme küçük yuvarlak dere taşlarından oluşmaktadır. Açmanın güneydoğu köşesinde ise yaklaşık 40 cm genişliğinde, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu taş döşeli alanı sınırlayan bir başka duvar sırası saptanmıştır (D251). Sonuç olarak 5.4.A açmasındaki D229 duvarının buradaki evin batı parsel duvarı olduğu ve D219 parsel duvarı ile yapıyı sınırlandırdığı görülmüş, taş döşeli alanın ise bu yapıya ait bir kapalı mekan olduğu anlaşılmıştır.

SE.5.4.B AÇMASI: 2003 yılı kazı çalışmalarında kuzeyden 3x5 m'lik bir kısmı açılan açmada, 5.4.A açmasında görülen D219 duvarının devamı ortaya çıkarılmış ve bu duvarı dik kesen D237 duvarı ile bir taş döşemeye ulaşılmıştı. 2004 yılı çalışmaları açmanın güneyde kalan 2x5m'lik kısmında çalışılmıştır. Açmanın kuzeydoğusunda 2003 yılında bulunan D219 ve D237 duvarları ile sınırlanan killi tabanın devamı ortaya çıkarılmış (F04-01), D237 duvarının devamının da bulunması ile bu alandaki evin girişi ile bağlantılı olan mekan açıklık kazanmıştır (Resim 12). D251 duvarının kuzey batısında, açmanın kuzeyinde görülen taş döşemenin devamı yine bu açmada da gözlenmiştir.

SE.6.4.A AÇMASI: 2003 yılı çalışmalarında bu açmanın da kuzeyden 3x5 m'lik bir kısmı açılmış, yapılan çalışmalarda D219 ve D218 duvarlarının bir dirsek yaptığı ve caddenin bu noktada yön değiştirdiği saptanmıştı. Ayrıca D219 duvarında caddeye açılan bir giriş eşik taşıyla birlikte ortaya çıkarılmıştı. 2004 yılı çalışmalarında açmanın geriye kalan 2x5 m'lik kısmında kazılar yürütülmüştür.

6. seviyede kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu 50 cm genişliğinde bir duvar ortaya çıkarılmış (D252) ve duvarın güneydoğu kısmında çakıl ve horasan ile sıkıştırılmış sert

bir tabana ulaşılmıştır (F04-3). Bu tabanın altından 5.4.A açmasında D237 duvarının doğusunda bulunan F04-01 tabanının devamı olan ve üzerinden İ.Ö. 4.yy'ın ikinci yarısına tarihlenen seramiklerin ele geçtiği bir başka taban görülmüştür. Açmanın kuzeydoğu köşesinde yaklaşık 30-35 cm genişliğinde kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D253 duvarı ve bu duvara bitişik 48-50 cm genişliğinde bir başka duvar daha ortaya çıkarılmıştır (D254). Bu duvarların iki evi ayıran duvarlar olduğu anlaşılmıştır.

SE.6.4.B AÇMASI: 2003 yılında açmanın kuzeyinde 3x5 m'lik alanda çalışılmış iken, bu yıl güneydeki 2x5 m'lik kesimde çalışılmıştır. Açmanın güneybatısında D254 ve D253 duvarlarının devamları ortaya çıkarılmıştır (Resim 13). Bu duvarların doğusunda 2003 yılı çalışmalarında açmanın kuzeyinde bulunan F03-06 tabanının devamı görülmüştür (F04-04). Güney tarafta kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu uzanan yaklaşık 30 cm genişliğinde bir iç mekan duvarı (D255) saptanmış, böylece bu alanın D95, D254 ve D253 duvarları ile sınırlanan bir mekan olduğu anlaşılmıştır. D255 duvarının açmanın kuzeydoğusunda güneye doğru bir köşe yapıp döndüğü görülmüş (D260); bu duvarların güneyinde yapılan çalışmalarda horosan, kil, geren karışımı bir tabana ulaşılmıştır (F04-05).

Sonuç olarak D95, D254, D61 ve D62 duvarları ile sınırlanan avlulu konut yapısına ait mekanlardan F04-04 tabanı ile tanımlanan alan anlaşılmıştır. Bu evin D254, D255 ve D221 duvarları ile sınırlanan bir ön avlusu ya da holü ile birbirine paralel uzanan D260 ve D221 duvarları ile sınırlanan bir koridorunun olduğu görülmüştür (Resim 14). Bu evin girişinin ise caddeden olduğu düşünülmektedir.

SE.5.5.D AÇMASI: 5.4.A ve 5.4.B açmalarında bulunan D219 duvarı ile sınırlanan yapının iç mekanlarını daha net anlayabilmek amacıyla bu açmada çalışmalar yürütülmüştür. Çalışmalarda D229 ve D251 duvarlarının devamları ve oluşturdukları köşe ve taş döşeme ortaya çıkarılmıştır (Resim 15). D229 duvarının batısında duvara paralel olarak uzanan çatı kiremitleri ve işlenmiş düzenli taşlardan yapılmış 30-35 cm genişliğinde yaklaşık 3 m uzunluğunda bir kanal görülmüştür. Güney tarafta tahrip olmuş bir başka kanal izine de rastlanmıştır. Açmanın batı tarafında ise bir tahrip çukuru kazılmıştır (Resim 16). Çalışmalar sonucunda D229 duvarının evin batı parsel duvarı olduğu anlaşılmıştır.

SE.5.5.C AÇMASI: D219 parsel duvarı ile sınırlanan mekanları ve ilişkilerini anlayabilmek amacıyla bu açmadaki çalışmalar başlatılmıştır. Açmanın ortasında kuzeybatı-güneydoğu yönünde, D229 duvarının, açmanın kuzeydoğu köşesinde ise D237 duvarının devamı ortaya çıkarılmıştır. D237 duvarının güneyde düzgün köşeli iki blok taşla son bulmuş olması bu alanın bir giriş olduğunu göstermektedir (Resim 17).

Açmanın güneyine doğru D229 duvarı ile köşe yapan ve 6.4.A açmasındaki D252 duvarı ile aynı doğrultuda (kuzeydoğu-güneybatı) olan 48-50 cm genişliğinde bir duvar (D277) saptanmış, duvarın kuzeye doğru 207cm'lik bölümüne ulaşılamamıştır. Dolayısıyla D237 duvarının ucundaki iki blok taşla birlikte değerlendirildiğinde bu alan D251, D229, 237 ve D277 duvarları ile sınırlanan kare mekanın girişi olarak düşünülmektedir. Açmanın güneydoğu köşesinde, D277 ve D229 duvarları ile sınırlanan, muhtemelen evin avlusu olan alanda küçük dere taşlarından yapılmış bir döşeme ortaya çıkarılmıştır.

SE.6.5.D AÇMASI: 5.5.C açması ile bereber çalışılan bu açmada kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu 35 cm genişliğindeki taş sırasının (D262) 135 cmlik bir kesintiden sonra güneybatıya doğru 25 cm olarak uzandığı görülmüştür; bunun mekanlar arası geçisi sağladığı düşünülmektedir.

6.4.A açmasındaki çakıllı-horosanlı F04-03 tabanının devamı kuzeyden güneye doğru görülmüş bu tabanın geçiş olabilecek taşların güneyinde de devam ettiği saptanmıştır. Taban altından bu taşların bağlantıları açığa çıkarılmış; böylece taşların İ.Ö. 4.yy sonunda tabanla kapatılarak sadece 25 cm'lik payeler halinde kullanım gördüğü anlaşılmıştır.

Açmanın batı tarafında tahrip olmuş bir duvar (D263) ortaya çıkarılmıştır; duvarın kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanıp 6.4.A açmasındaki kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu duvar ile köşe yaptığı görülmüştür. Doğuda ise 6.4.A açmasından uzanan seki şeklindeki D261 duvarının D262 duvarı ile yaptığı köşe açığa çıkarılmış, böylece D252, D261, D262 ve D263 duvarları ile sınırlanan bir iç mekan saptanmıştır (Resim 18). D262 duvarı güneydoğu tarafta ise, kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan D264 duvarı ile bir köşe oluşturmaktadır. D263 ve D264 duvarlarının batısında daha önce

5.5.C açmasında görülen avluya ait taş döşemenin devamı ortaya çıkarılmıştır. Buna göre, D229, D277, D263 ve D264 duvarları ile sınırlandırılmış bir avlu belirlenmiştir.

SE.6.5.C AÇMASI: 6.4.B açmasının güneyindeki mekanları anlamak ve 6.5.D açmasında bulunan mekanlarla ilişkisini kurmak amacıyla 6.5.C açmasındaki çalışmalara başlanmıştır, 6.5.D açmasının doğusunda bulunan horosan ve çakıllı tabanın açmanın batısında da devam ettiği görülmüştür (F04-14). Bu tabanın güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu uzanan D265 duvarına kadar dayandığı anlaşılmıştır. D265 duvarının batı yüzündeki beyaz sıvalar iyi korunmuş olarak ele geçmiştir. Kuzey tarafta bu duvarı dik kesen kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D266 duvarı açığa çıkarılmış, F04-14 tabanının bu duvara da yaslandığı gözlenmiştir. Böylece İ.Ö.4.yy sonlarına ait malzeme içeren, D262, D264, D265 ve D266 duvarları ile sınırlanan kare bir mekan ortaya çıkarılmıştır (Resim 19).

Açmanın güneydoğu köşesinde D265 duvarına paralel olarak uzanan D267 duvarı ortaya çıkarılmıştır; duvarlar arasındaki 80 cm'lik boşluk peristasis olarak değerlendirilmiştir (Resim 20).

SE.7.4.A AÇMASI: 1997 yılında açılan 7.4.B açması ile 1998 yılında açılan 7.4.D açmasında bulunan D95, D61 ve D62 parsel duvarları ile sınırlanan evin iç mekanlarını anlamak amacıyla 7.4.A açmasında çalışmalar yürütülmüş, 7.4.B açmasında bulunan D96 duvarına ve güney tarafta kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D62 parsel duvarına ulaşılmıştır (Resim 21).

D61, D62, D95 ve D96 duvarlarının sınırladığı ve girişi muhtemelen D96 duvarı üzerinden olan evin küçük bir iç mekanı horosanlı sert bir tabanıyla ortaya çıkarılmıştır (F04-24). Açmanın batısında D96 ve D62 duvarlarıyla sınırlı alanda yapılan çalışmalarda D62 duvarına kadar dayanmayan horosanlı-çakıllı sert bir tabana ulaşılmıştır (F04-22). Tabanın bittiği D62 duvarına paralel olan alanda alt kotta doğu-batı doğrultulu D278 duvarı görülmüştür. Açmanın batısında bulunan D221 duvarının da ortaya çıkmasıyla bu iki duvarın birleşip bir köşe yaptığı anlaşılmıştır. Açmanın güneydoğu köşesinde 6.5.C açmasında bulunan D267 duvarı ve bu duvarı kesen kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu, güney kesitten kuzeye doğru yaklaşık 50 cm

ilerleyen ve kuzeyde devamı olmayan D282 duvarı saptanmıştır. D282 ve D267 duvarları muhtemelen bu alandaki başka bir yapıya aittirler.

SE.6.3.B AÇMASI: 2003 yılı çalışmalarında SE sektöründe ortaya çıkarılan caddenin kuzeyindeki yapılanmayı anlamak ve daha önceki yıllarda bir kısmı ortaya çıkarılan kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu taş döşeli sokağın devamını görmek amacıyla bu açmada çalışmalara başlanmıştır. Açmanın kuzeydoğu tarafında kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu sokak doğrultusuna paralel, sokağı sınırlayan D279 duvarı ve bu duvarı dik kesen kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu sokağın kuzeyindeki yapıya ait bir iç mekan duvarı da (D280) ortaya çıkarılmıştır (Resim 22). Daha önceki yıllarda 6.4.C açmasında cadde üzerinde görülen seramikli dolgunun devamı açmanın güney tarafında kazılmaya devam edilmiştir (Resim 23).

Açmanın güneybatı tarafında daha önce 6.4.C açmasında ortaya çıkarılan ve ana caddeyi sınırlayan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D250 duvarının devamı görülmüştür. D250 duvarının batı tarafında daha önce 6.3.A açmasında görülen horosanlı tabanın devamı duvara yaslanır bir şekilde ortaya çıkarılmıştır (F04-25). Kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu sokak doğrultusunda yürütülen çalışmalar sonucunda sokak döşemesine ve sokağa paralel uzanan kanala ulaşılmıştır. Kanal büyük ve düzgün taşlarla sınırlanırken, sokak döşemesinde küçük dere taşları kullanılmıştır. Sokak döşemesi D279 duvarına kadar yaslanmaktadır. Açmanın kuzeybatısında tahrip çukurundan dolayı sokak döşemesi ve kanal taşlarının tahrip olduğu gözlenmiştir. Kanal içinde yürütülen çalışmalarda yoğun çatı kiremiti, kaba kap parçaları ve iki adet figürin parçası ele geçmiştir (Resim 24) ve çalışma sonucunda kanalın yuvarlak dere taşlarından oluşan ve kuzeybatıdan güneydoğuya ana caddeye doğru bir eğim gösteren tabanına ulaşılmıştır. Açmanın güneyinde ana cadde üzerinde yürütülen çalışmalarda yoğun seramikli dolgu kaldırılmış, caddenin kanala yakın kısımlarında büyük taşlar gözlenirken güney tarafta sıkıştırılmış kil görülmüştür (Resim 25).

SE.6.3.D AÇMASI: 2x5 m'lik batı tarafı daha önceki yıllarda açılan bu açmadaki çalışmalar, 6.3.A, 6.2.A ve 6.3.B açmaları ile ilişkili kalan 3x5 m'lik kısmının kaldırılmasına yönelik olarak başlatılmıştır. Açmanın güneyinde yürütülen çalışmalarda daha önce 6.3.B açmasında da devamı görülen D204, sokağı sınırlayan ve 6.3.B açmasındaki D279 duvarı ile aynı doğrultuda olan D281 ve bu duvarı dik kesen

kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D283 duvarları ve 6.3.B açmasından devam eden sokağın ve kanalın doğrultusundaki taşlara ulaşılmıştır (Resim 26). Sokak döşemesinin bu alanda çok yoğun olarak tahrip olduğu gözlenmiştir. Kanal içinde yürütülen çalışmalarda yoğun çatı kiremitleri gözlenirken kanal döşemesinin güneydoğu tarafta orta boy dere taşlarından, kuzeybatı tarafının ise iri ve düzgün taşlardan oluşturulduğu görülmüştür. Kanal döşemesi kuzeybatıdan güneydoğuya, ana caddeye doğru, bir eğim göstermektedir. Açmanın kuzey tarafında yürütülen çalışmalarda ise sokağın kuzeyindeki yapıya ait iç mekan duvarları (D285, D284, D283) ortaya çıkarılmıştır.

Akropol Çalışmaları:

SE.13.16.B AÇMASI: Akropol alandaki kazı çalışmaları arkeolojik yapılanmayı gösteren arkeo-jeofizik sonuçlarının sınılanması amacıyla yürütülmüştür. Doğudan batıya eğimli olan açmadaki çalışmalarda yüzey toprağının hemen altında anakayaya ulaşılmıştır; anakayanın güneydoğudan kuzeybatıya bir eğim gösterdiği saptanmıştır. Açmada, 13.17.C açmasında da takip edilen kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu kireçli döküntülere rastlanmıştır. Yaklaşık 40-45cm genişliğinde olan bu izlerin ilk başta tarımsal faaliyetler ile ilgili pulluk izleri sonucu olduğu düşünülmüştür. Bu kireçli döküntüler 19.9.A, 19.9.B ve 14.12.B açmalarında da kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu olarak daha alt kotlarda görülmüştür; dolayısı ile bu izlerin Akropol alanındaki Aktüel dönemin katmanlaşması ile ilgili olarak ta değerlendirilebilir.

SE.13.16.A AÇMASI: Açmada yürütülen çalışmalarda 13.16.B ve 13.17.C açmalarında ortaya çıkarılan anakayanın doğudan batıya eğimli devam ettiği görülmüştür. Bu nedenle açmanın sadece kuzeybatı köşesinde çalışmalar sürdürülmüştür. Bu alanda saptanan güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu devam eden iki taş sırasının anlaşılmasına yönelik olarak 13.16.D ve 12.16.B açmalarında da küçük alanlarda çalışmalar yürütülmüştür. Yürütülen çalışmalar sonucunda birbirine paralel devam eden iki taş sırasının iki tarafının da yine tek sıra taşlarla kapatıldığı gözlenmiştir (Resim 27). Kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu dikdörtgen bir yapıda olan ve içinde iskelet veya kemik parçalarına rastlanmamış olması bu ögenin mezar olarak

kullanılmadığını göstermiştir; 13.17.C açmasındaki kuyu ile ilişkili olarak sözkonusu ögenin metal üretimi ile ilgili kullanılmış olduğu düşünülmektedir.

SE.13.17.C AÇMASI: Açmadaki çalışmalarda yüzey toprağının kaldırılmasından hemen sonra yine doğudan batıya eğimli anakayaya ulaşılmıştır. 13.16.B açmasında görülen yaklaşık 40-45 cm genişliğindeki kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu kireç döküntülere bu açmada da rastlanmıştır. Açmanın güneyinde bir kuyunun ağız çemberini belirleyen taşlar saptanmıştır (Resim 28). Bu kuyu içinde derinleşmiş, dolgu içinde Hellenistik döneme ait yoğun seramik ele geçmiştir (Resim 29 ve 30). Anakayaya oyularak yapıldığı saptanan kuyu 3.90m derinliğe, 104 cm ile 92 cm arasında değişen genişliğe sahiptir. Ele geçen seramik parçalarının farklı seviyelerde birleşen parçalarının bulunması nedeniyle kuyunun Hellenistik dönemde kısa bir zaman aralığı içinde doldurulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

SE.19.9.A / 19.9.B AÇMALARI: Akropol alanında doğudan batıya eğimli bir başka açma olan 19.9.A açmasında çalışmalar genelde açmanın kuzey yarısında yürütülmüştür. Herhangibir mimari ögeye ulaşılamamıştır. Doğu tarafta jeolojik yapıdan kaynaklandığını düşündüğümüz, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu kireçli döküntüler görülmüştür. Küçük buluntuların da ele geçmemesi nedeniyle bu açmadaki çalışmalar sonlandırılmıştır.

Bitişikte bulunan 19.9.B açmasındaki çalışmalarda ise, ilk iki seviyeden sonra küçük buluntu ele geçmemiştir. Seramiksiz dolguda derinleşme çalışmaları yürütülmüş ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu kireçli döküntüler bu alanda da saptanmıştır. Sonuç olarak, yüzeyden 30-35cm derinliğe kadar seramik buluntular ele geçerken, daha aşağıdaki seviyelerde yaklaşık 80cm derinliğe kadar hiçbir seramik buluntuya rastlanmamıştır; bu nedenle, görülen kireçli döküntülerin doğal yapılanmadan kaynaklandığı düşünülebilir.

SE.14.12.B / 14.12.C/ 15.12.A AÇMALARI: Akropol alanında önceki yıllarda yapılan arkeo-jeofizik arazi taramalarında saptanan anomalileri incelemek ve anakayaya kadar olan tabakalanmayı görmek amacıyla 14.12.B açmasında çalışmalar başlatılmıştır. Çalışmalar sonucunda bu alanda beş ayrı kültür tabakası belirlenmiştir. Herhangi bir mimari öge ile ilişkilendirilemeyen fakat ele geçen küçük buluntulardan

Roma dönemine ait kültür tabakasında çok sayıda döşeme taşı olarak kullanıldığı anlaşılan orta boy çakıl taşı ve bunların terracota benzerleri, yer yer stucco ve harç döküntü ortaya çıkarılmıştır. Bu tabaka bir tesviye dolgusu olmaktan ziyade olasılıkla antik dönemde tahrip olmuş bir kullanım düzlemidir.

Yer yer harç döküntü ve kireç içeren Hellenistik döneme ait kültür tabakasında da bir mimari öğeye rastlanamazken beyaz renkli kireçli bir taban saptanmıştır. Ancak engebeli bir görünüm sergileyen bu taban bir kullanım düzlemi olmaktan ziyade doğal bir tabakanın üst düzlemi veya yapı faaliyeti ile ilişkili/seramik üretiminde kullanılan bir malzemenin atılması sonucu oluşmuş görünümündedir (Resim 31). Bu oluşumu daha net anlayabilmek amacıyla kuzeydoğu tarafta yapılan derinleşmede bu tabakanın kireç ve saf kırmızı renkli topraktan oluştuğu görülmüştür. Tabakanın içinden hiçbir seramik buluntunun ele geçmemesi ve bu tabakanın altında sert fakat kepirli anakayaya rastlanması bu tabakanın doğal bir oluşum olduğunu düşündürmektedir (Resim 32). Jeolojik açıdan değerlendirildiğinde bu tabaka için iki farklı yorum yapılabilir:

- i) Doğal marn tabakası. Ancak bu doğal malzeme yapı faaliyetinde ya da seramik üretiminde kullanılmış olmalıdır;
- ii) İnşa faaliyeti ve seramik üretiminde kullanılan malzeme bu alana yığılmıştır.

Derinleşilen kuzeydoğu köşede doğu ve kuzey kesite yakın kısımlarda taş ve seramikle doldurulmuş neredeyse topraksız çukurlar ortaya çıkarılmıştır. Bu çukurların tamamını açmak için 15.12.A ve 14.12.C açmalarında da çalışılmıştır. Bu açmalarda da üst tabakalarda gene Roma ve Hellenistik dönemlere ait kültür tabakaları kaldırılmıştır. Kazılan seramik çöplüğü çukurlarında neredeyse toprağın hiç olmaması bu dolgunun tek atım ile oluşturulup üzerinin kapatıldığını düşündürmektedir. Çukurların sınırları 15.12.A ve 14.12.C açmalarında yapılan çalışmalarda da belirlenememiştir; açmaların kesitlerinden de izlenebildiği gibi düşündüğümüzden çok daha geniş bir alana yayıldığı ortaya çıkarılmıştır. Her ne kadar başlangıçta iki farklı çukur izlenimi yaratmış olsa da yeni karelerin açılması ile birleştikleri anlaşılan ve içlerinden gelen seramiklerin bazılarının birleşmesi nedeniyle tüm malzeme beraber değerlendirilmiştir. Ele geçen malzeme genel olarak İ.Ö.4.yy. ortaları ve sonlarına tarihlendirilmektedir. Ancak, bunların yanında çok sayıda Arkaik dönem malzemesi de bulunmaktadır (Resim 33 ve 34). Çukurların üst seviyesinden ele geçen az sayıda Hellenistik dönem malzemesi, çukurların gerçekte İ.Ö. 4.yy. sonlarında doldurulduğunu, ancak Hellenistik dönemde

alandaki yürütülen faaliyetler sırasında bu döneme ait malzemenin karıştığını ortaya koymaktadır.

SE.8.19.B / 8.19.A / 8.20.C ve 8.20.D AÇMALAR: Akropol alanında önceki yıllarda yürütülmüş olan jeofizik çalışmalar sonucunda saptanan anomalileri incelemek amacı ile 8.19.B açmasında çalışmalara başlanmıştır. Yüzey toprağının hemen altında D268, D272, ve D273 numaralı duvarlar açığa çıkarılmıştır. Duvarlar 60 cm genişliğinde kuru duvar tekniğiyle inşa edilmişlerdir. Temellerin yüzeye yakın olan anakaya üzerindeki tabakada açılan çukurlara yerleştirildiği anlaşılmıştır. D268 duvarı kuzeydoğu-güneybatı, D272 kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu uzanmaktadır; D273, D268 duvarına paraleldir ve D272 duvarına dayanmaktadır.

Söz konusu duvarların geri kalan kısmını açığa çıkarabilmek amacı ile 8.19.A açmasının güneydoğu ve 8.20.D açmasının kuzeydoğu köşeleri ile 8.20.C açmasının kuzey yarısında çalışmalar yapılmıştır (Resim 35). Beklenildiği gibi D268 duvarının uzanımı 8.19.A açmasında ve D272 duvarının ise 8.20.C açmasında ortaya çıkarıldı. 8.20.D açmasında D268 duvarı ile paralel uzanan 40 cm genişliğinde D276 duvarı belirlendi. Bu duvarın D268, D272 ve D273 duvarlarının oluşturduğu mekanla ilişkisi yoktur. Olasılıkla bu duvar daha erken bir evredeki kullanımla ilişkilidir. D272 ile D268 duvarlarının köşe yaptığı alanda yatay durumda büyük depolama kapları, çatı kiremitleri ve amphora parçaları ele geçerken Roma dönemi cam parçaları ile seramiği bu alanın söz konusu dönemle ilişkili bir iç mekan olduğu, üzerlerinde bulunan kurşun kenetlerden tamirat gördükleri anlaşılan pithoslar ve diğer depolama kapları bu mekanın bir işlik ya da depo olabileceğini göstermektedir.

ARKEO- JEOFİZİK ÇALIŞMALAR

2004 yılı jeofizik çalışmaları 2 farklı sektörde gerçekleştirilmiştir (Bk:Harita 2). İlk aşamada, Akropol alanında 2002 ve 2003 yıllarında yapılmış olan elektrik öz direnç çalışmasının tamamlanmasına yönelik olarak, Doğu-Batı yönlü 270 Nolu hattın, Akropol alanının güney sınırına kadar çalışılmıştır. Kuzey – Güney Yönlü 78 profilde Elektrik Öz direnç verisi, 496 nolu hattın başlayarak 574 nolu hatta kadar toplanmıştır.

Twin Elektrod dizilimi kullanılarak 3 farklı seviyede (1-2-3m), 1m örnekleme aralığı yaklaşık 3600 m² alan ölçülmüştür.

Arazi çalışmasının 2.aşamasında ise (480,560); (540,540); (540,500); (500,500); (480,520) koordinatları arasında NE (Kuzeydoğu) sektörünün güneybatısında kalan alan üzerinde gerçekleştirilmiştir. Kuzey – Güney yönlü 60 profilde elektrik özdirenç verisi, Wenner Elektrod dizilimi kullanılarak 3 farklı seviyede (1-3-5m), 1m örnekleme aralığı ile 480 – 540 nolu hatlar arasında toplanmıştır. İkinci aşama sonucunda yaklaşık 2800 m²'lik alan ölçülmüştür.

Değerlendirme aşamasında çalışma sonucu toplanan veriler olası arkeolojik yapı kalıntılarının belirlenmesine yönelik olarak işlenecektir.